

डुङ्गेश्वर गाँउपालिका, दैलेख

शिक्षाको वार्षिक स्थिति
प्रतिवेदन (असर) २०२२
Annual Status of Education
Report (ASER) 2022

EDUCATIONOUTLOUD
advocacy & social accountability

१. असर (ASER) को परिचय

१. असर (ASER) को परिचय	१
२. सर्वेक्षण गरिएको क्षेत्र : दैलेख जिल्लाको डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	२
३. असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया	२
३.१) गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर गाउँका जानकारीहरू सङ्कलन गर्ने	२
३.२) नक्सा कोर्ने, घरपरिवार छनोट गर्ने र घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्ने	२
३.३) ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन	३
४. असर (ASER) सिकाइ उपलब्धि मापनका नमूना प्रश्नपत्र	३
४.१) नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	३
४.२) गणित विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	४
४.३) अङ्ग्रेजी विषयको प्रश्नपत्रको नमूना	५
५. सिकाइ उपलब्धि मापनबाट प्राप्त नतिजा	६
६. तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण	१४
७. निष्कर्ष	१५
८. असर (ASER) दैलेखमा काम गर्ने समूह	१५

१. असर (ASER) को परिचय

शिक्षाको वार्षिक स्थिति प्रतिवेदन (Annual Status of Education Report – ASER) नागरिकहरूको नेतृत्वमा बालबालिकाहरूको सिकाइको मापन गर्ने (Citizen-led Assessment -CLA) सर्वेक्षण हो। यस सर्वेक्षणमा स्थानीय समुदायका सदस्यहरूमध्ये विशेष गरी समुदायका युवाहरूलाई ५-१६ वर्ष उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरूको साक्षरता र गणित अङ्कको सिकाइमा हासिल गरेका उपलब्धिहरूको मापन गर्न परिचालन गरिएको छ। यो घरपरिवारमा आधारित सर्वेक्षण हो र यसले विद्यालय जाने, विद्यालय बीचैमा जान छाडेका र विद्यालयमा कहिल्यै भर्ना नै नगरिएका सबै बालबालिकाहरूलाई समेटेछ। नेपालमा परम्परागत रूपमा हुने गरेका सिकाइ मापन वा परीक्षाहरूले घरमै अध्ययन गरेका, विद्यालय बाहिर रहेका र विद्यालय बीचैमा जान छाडेका बालबालिकाहरूलाई नसमेटेका कारण स्थानीय रूपमा आधारित सिकाइ उपलब्धि मापनका विधिहरूको प्रयोग गरिनु आवश्यक मानिएको थियो।

नेपालको नयाँ संघीय संरचना अनुरूप असर नेपाल (ASER Nepal) ले बालबालिकाको शिक्षण सिकाइका क्षेत्रमा दुई वटा कार्य गर्ने लक्ष्य लिएको छ। पहिलो लक्ष्य हो- स्थानीय युवाहरूलाई परिचालन गरी उनीहरूलाई शिक्षा क्षेत्रमा सक्रिय रूपमा संलग्न गराउने। त्यसैगरी दोस्रो लक्ष्य हो- असर नेपाल (ASER Nepal) ले विशेषगरी बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि सम्बन्धी तथ्याङ्कहरू सरल, सस्तो र प्रभावकारी तरिकाले सिर्जना गर्ने भएकाले नगरपालिका तथा गाँउपालिकाका प्रमुखहरूसँग मिलाई उनीहरूलाई त्यस ठाँउको शिक्षासम्बन्धी तथ्याङ्क प्रदान गराउने। असर सर्वेक्षण स्थानीयतालाई विश्वव्यापी रूपमा जोड्ने एउटा राम्रो माध्यम हो किनकि यसले वडा र स्थानीय सरकारलाई दिगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये विशेष गरी शिक्षासम्बन्धी लक्ष्य ४ तर्फ स्थानीय निकायहरूले गरेका प्रगतिहरूलाई नियाल्न सहयोग पुऱ्याउँछ।

असर नेपाल (ASER Nepal) ले देशव्यापी रूपमा नै सर्वेक्षण गर्ने लक्ष्य राखेको छ। यस विधिमा प्रयोग गरिएका सामग्रीहरू सरल हुनुका साथै समय अनुकूल परिवर्तन गरी प्रयोग गर्न मिल्ने र सहज रूपमा बुझ्न सकिने भएकाले विभिन्न तहमा फरक फरक स्थानहरूमा लागू गरिसकिएको छ। हालसम्म असर नेपाल (ASER Nepal) द्वारा पर्सा जिल्ला (२०१६), मधेश प्रदेश (२०१९), काठमाडौँको बूढानीलकण्ठ नगरपालिका (२०१७-२०१८) र कर्णाली प्रदेश (२०२१-२०२२) मा सर्वेक्षण कार्य सञ्चालन गरिएको छ। बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि मापन गर्न र त्यस सम्बन्धी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्न असर नेपाल (ASER Nepal) का सामग्री पनि विभिन्न सामुदायिक संघसंस्थाद्वारा केही हदसम्म प्रयोग गरिएका छन्।

असर नेपाल (ASER Nepal) ले स्थानीय, प्रादेशिक र राष्ट्रिय स्तरमा गुणस्तरीय शिक्षाका लागि असर सिकाइ उपलब्धि मापनका सर्वेक्षणहरू सञ्चालन र वकालत गर्न नेपालमा “साउथ एसियन असेसमेन्ट अलायन्स : कम्युनिकेटिङ एण्ड कोल्याबोरेटिङ फर चेन्ज” (The South Asian Assessment Alliance: Communicating and Collaborating for Change) शीर्षकको परियोजना कार्यान्वयन गरिरहेको छ। ग्लोबल पार्टनरसिप फर एजुकेशन- जिपिई (Global Partnership for Education – GPE) को आर्थिक सहयोगमा सन् २०२१ देखि जुन २०२३ सम्म कार्यान्वयन हुने यस परियोजनालाई स्ट्रीट चाइल्ड युकेको नेतृत्वमा असर नेपाल (ASER Nepal) लगायत खाना (अफगानिस्तान), अशोका म्यानमार (म्यानमार) र वेभ फाउन्डेसन (बङ्गलादेश) जस्ता संस्थाहरूसँग समन्वय गरी चार वटा देशमा कार्यान्वयन भइरहेको छ। यस परियोजना अन्तर्गत असर नेपाल (ASER Nepal) ले कर्णाली प्रदेशको दैलेख, जाजरकोट, कालिकोट, सल्यान र सुर्खेतमा सिकाइ उपलब्धि मापन सर्वेक्षण गर्ने कार्य विस्तार गरेको हो।

२. सर्वेक्षण गरिएको क्षेत्र: दैलेख जिल्लाको डुङ्गेश्वर गाउँपालिका

दैलेख नेपालको कर्णाली प्रदेशमा रहेका १० वटा जिल्ला मध्येको एक मध्ये पहाडी जिल्ला हो। डुङ्गेश्वर गाउँपालिका यसै जिल्लामा अवस्थित सात वटा गाउँपालिकामध्ये एक हो। डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका बेलपाटा, उखुबारी (तल्लो लकुरी), चौखुडा, सातमूल, नौलापानी र वोइरी गरी ६ वटा वडामा असर (ASER) सर्वेक्षण गरिएको थियो। यस गाउँपालिकामा क्षेत्री, मगर, कामी, ठकुरी, ब्राह्मण, दमाई, गुरुङ, सार्की लगायत विभिन्न जातजातिका मानिसहरूको बसोबास रहेको छ। सन् २०११ को जनगणनाले डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १६ हजार ८८३ रहेको देखाएको छ। जनगणनाले ९ हजार ५९३ जना साक्षर रहेको जसले पढ्न र लेख्न सक्ने देखाएको छ भने ५६९ जनाले पढ्न सक्ने तर लेख्न नसक्ने देखाएको छ। सन् २०१७ सम्म कुल ३१ विद्यालयहरू थिए। प्रत्येक विद्यालयमा औसतमा ४७० विद्यार्थीहरू अध्ययनरत थिए।

३. असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया

असर (ASER) सर्वेक्षण प्रक्रिया सरल छ र यसमा स्थानीय स्रोतहरूको प्रयोग गरिन्छ। यस गाउँपालिकाको सर्वेक्षण गर्ने क्रममा असर नेपाल (ASER Nepal) को टोलीले असर (ASER) विधिहरूका बारेमा मुख्य प्रशिक्षकहरूलाई तालिम दिएका थिए। त्यसपछि तालिम प्राप्त मुख्य प्रशिक्षकहरूले स्थानीय तहमा स्वयंसेवकहरू छनोट गरेर असर बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन सञ्चालन गर्ने तालिम दिए। यसरी डुङ्गेश्वर क्षेत्रका स्वयंसेवकहरूलाई तीन दिनसम्म फिल्डमा प्रयोगात्मक गतिविधिहरू सञ्चालन गरी तालिम दिइएको थियो। प्रशिक्षणका क्रममा स्वयंसेवकहरूलाई बाल संरक्षण र सुरक्षा नीतिका विषयमा पनि तालिम दिइएको थियो। असर नेपाल (ASER Nepal) को सिकाइ उपलब्धि मापन र सर्वेक्षणका प्रक्रियाहरू संक्षिप्तमा निम्नानुसार छन् :

३.१) गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर गाउँका जानकारीहरू सङ्कलन गर्ने

असर (ASER) स्वयंसेवकहरू अध्ययनका क्रममा गाउँमा गएपछि सबैभन्दा पहिले गाउँका प्रमुख व्यक्तिलाई भेटेर आफू त्यहाँ आउनुको उद्देश्यबारे बताउँछन्। गाउँका प्रमुख भन्नाले गाउँका कुनै एक व्यक्ति जस्तै: वडा अध्यक्ष, गाउँका बारेमा जानेबुझेका जेष्ठ नागरिक वा हामीले सर्वेक्षण गर्न लागेको गाउँघरसँग परिचित कुनै पनि व्यक्ति हुन सक्दछन्। उनीहरूले गाउँसँग सम्बन्धित जस्तै: गाउँमा रहेका विद्यालयको सङ्ख्या, त्यहाँ उपलब्ध सुविधा तथा सर्वेक्षण पुस्तिकामा सोधिएका कुराहरूबारे जानकारी दिन्छन्। सर्वेक्षणलाई सहज बनाउनको लागि त्यस्ता स्रोत व्यक्तिसँग गरिने कुराकानीको यो प्रक्रिया महत्वपूर्ण रहेको छ।

३.२) नक्सा कोर्ने, घरपरिवार छनोट गर्ने र घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्ने

गाउँका प्रमुख व्यक्तिसँग कुराकानी गरेपछि स्वयंसेवकहरूले गाउँको अनुमानित नक्सा कोर्छन् जसले गाउँका बारेमा लगभग सम्पूर्ण जानकारी दिन्छ। यसले स्वयंसेवकहरूलाई गाउँमा उपलब्ध घरपरिवारको सङ्ख्याका साथै त्यस क्षेत्रमा रहेका घरपरिवारको घनत्वबारे पनि जानकारी दिन्छ। प्रत्येक गाउँका घरपरिवारहरू kish ग्रिड घरपरिवार नमूना विधिको प्रयोगका माध्यमबाट पाँचौं घरपरिवार नियम प्रयोग गरी छनोट गरिन्छ।

३.३) ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन

अध्ययनका क्रममा घरपरिवार छनोट गरेपछि स्वयंसेवकहरूले घरपरिवारको अवस्था बुझ्न बालबालिकाहरूको सङ्ख्या र विभिन्न घरायसी सामग्री तथा सुविधाको छोटो सर्वेक्षण गर्छन्। त्यसपछि बालबालिका र उनीहरूको शैक्षिक जानकारी लिइसकेपश्चात् उनीहरू असर नेपाल (ASER Nepal) ले उपलब्ध गराएका मापनका सामग्री प्रयोग गरी विद्यालयमा भर्ना भएका, नभएका वा विद्यालय बीचमै जान छाडेका ५ देखि १६ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको सिकाइ उपलब्धि मापन गर्छन्। सर्वेक्षण र मापनबाट आएका तथ्याङ्कहरूको मुख्य प्रशिक्षक तथा असर नेपाल (ASER Nepal) को केन्द्रीय टोलीले अनुगमन र पुनः परीक्षण गरिसकेपछि आएका जानकारीलाई इन्ट्री गरी विश्लेषण गरिन्छ।

४. असर (ASER) सिकाइ उपलब्धि मापनका नमूना प्रश्नपत्र

असर (ASER) को सिकाइ उपलब्धि मापनका प्रश्नपत्रहरू 'नेपाल राष्ट्रिय पाठ्यक्रम २०७६' अनुसार कक्षा दुईको तहसँग मिल्ने गरी तयार गरिएको छ। असर (ASER) ले नेपाली, अङ्ग्रेजी र गणित विषयमा बालबालिकाको आधारभूत सिकाइ उपलब्धिको मापन गर्छ। मापन गर्दा प्रयोग गरिएका प्रश्नपत्रका नमूना तल दिइएका छन् :

४.१) नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अक्षर (Letter)

ए	घ	ज	न	र
स	अ	प	व	म

शब्द (Word)

कान	मह	घर
थाल	भाइ	फूल
नाम	डर	तर
	बल	

अनुच्छेद २ (Paragraph 2)

यो मेरो गाउँ हो ।
मेरो गाउँमा वन छ ।
जाडोमा यहाँ बाघ आउँछ ।
यो गाउँमा मेला लाग्छ ।

कथा (Story)

कविताको घरमा बगैँचा छ । उनको बगैँचामा राम्रा फूलहरू छन् । उनको मन पर्ने फूल गुलाफ हो । हरेक दिन उनी फूलहरूमा पानी हाल्छन् । उनले फूलको गुच्छा बनाएर कोठामा राखिन् । यो देखेर उनको आमाबुवा खुशी हुनुभयो । उनलाई बगैँचामा रमाईलो लाग्छ । उनी त्यहाँ आफ्नो कुकुर कालेसँग खेल्छन् । काले धेरै चकचक गर्छ । काले कविताको साथी हो ।

चित्र नं. १ : नेपाली विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझ्ने ?

नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनमा पाँच वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरको विवरण तल संक्षिप्तमा उल्लेख गरिएको छ :

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा पनि ४ वटा नेपाली अक्षर चिन्न सक्दैनन् ।
अक्षर	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी नेपाली अक्षर चिन्न सक्छन् तर नेपाली शब्द पढ्न सक्दैनन् ।
शब्द	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी नेपाली शब्द पढ्न सक्छन् तर स्पष्ट रूपमा वाक्य पढ्न सक्दैनन् ।
अनुच्छेद	बालबालिकाले एउटा अनुच्छेदमा ३ वा ३ भन्दा कम स्थानमा उच्चारणगत त्रुटि गरी नेपाली भाषाका सरल वाक्य सजिलै पढ्न सक्छन् ।
कथा	बालबालिकाले कथा पढ्ने क्रममा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटिसहित स्पष्ट रूपमा पढ्न सक्छन् ।

४.२) गणित विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अङ्क ज्ञान १-९ (Number Knowledge 1-9)

७ १ ९ ८ ४
२ ६ ३

जोड (Addition)

$$\begin{array}{r} ३६ \\ + २९ \\ \hline \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} ५८ \\ + ४७ \\ \hline \hline \end{array}$$

घटाउ (Subtraction)

$$\begin{array}{r} ७३ \\ - ६५ \\ \hline \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} ९२ \\ - १४ \\ \hline \hline \end{array}$$

अङ्क ज्ञान १०-९९ (Number Knowledge 10-99)

५२ ६२ ८९
३७ ९४ ६३
२५ ७१ १४
५८

भाग (Division)

$$४ \overline{) ९६} (\quad ७ \overline{) ६३} ($$

समस्याको हल गर्नुहोस् (Word Problem)

जनक र मिना मिल्ने साथी हुन् । मिनासंग ९ ओटा सिसाकलमहरु छन् । जनकले मिनासंग ४ ओटा सिसाकलमहरु लियो भने अब मिनासंग कतिओटा सिसाकलमहरु बाँकि छन् होला ?

गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझने ?

गणित विषयका सिकाइ उपलब्धि मापनमा सात वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरलाई संक्षिप्त रूपमा तल वर्णन गरिएको छः

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वटा अङ्क पहिचान गर्न सक्दैनन् ।
एक अङ्क	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी एक अङ्कको सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्छन् तर दुई अङ्कको सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्दैनन् ।
दुई अङ्क	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वटा दुई अङ्कका सङ्ख्या पहिचान गर्न सक्छन् तर जोड गर्न सक्दैनन् ।
जोड	बालबालिकाले जोडका दुई वटा हिसाब गर्न सक्छन् ।
घटाउ	बालबालिकाले सापटी लिएर गर्नु पर्ने दुई वटै घटाउका हिसाब गर्न सक्छन् ।
भाग	बालबालिकाले दुई अङ्कको सङ्ख्यालाई एक अङ्कको सङ्ख्याले भाग गर्दा शेष नआउने हिसाब गर्न सक्छन् ।
समस्याको हल	बालबालिकाले दिइएको भाषागत समस्यालाई पढेर, बुझेर त्यसको सही समाधान गर्न सक्छन् ।

४.३) अङ्ग्रेजी विषयको प्रश्नपत्रको नमूना

अक्षर (Letter)

d f j t b
m p k z v

शब्द (Word)

Goat Tree Sad
Lazy Open Play
Rose See Year
Meat

अनुच्छेद १ (Paragraph 1)

Mina lives in a village.
She likes to eat apples.
She sings very well.
Today is her birthday.

कथा (Story)

Kusum has two dogs, Kalu and Seru. They were playing in the garden. It rained heavily. Kalu got stuck between the bushes. Kalu cried. Kusum heard the cry. She went to the garden. Kusum helped Kalu. He stopped crying. He started playing again with Seru.

अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको तथ्याङ्क कसरी बुझने ?

अङ्ग्रेजीको सिकाइ उपलब्धि मापनमा पाँच वटा स्तर छन् । प्रत्येक स्तरको विवरण तल संक्षिप्त रूपमा उल्लेख गरिएको छ:

स्तर	अर्थ
सिकारु	बालबालिकाले कम्तीमा पनि ४ वटा अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न सक्दैनन् ।
अक्षर	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न सक्छन् तर अङ्ग्रेजी शब्द पढ्न सक्दैनन् ।
शब्द	बालबालिकाले कम्तीमा ४ वा ४ भन्दा बढी अङ्ग्रेजी शब्द पढ्न सक्छन् तर स्पष्ट रूपमा वाक्य पढ्न सक्दैनन् ।
अनुच्छेद	बालबालिकाले एउटा अनुच्छेदमा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटि गरी अङ्ग्रेजी भाषाका सरल वाक्य सजिलै पढ्न सक्छन् ।
कथा	बालबालिकाले कथा पढ्ने क्रममा ३ वा ३ भन्दा कम उच्चारणगत त्रुटिसहित स्पष्ट रूपमा पढ्न सक्छन् ।

५. सिकाइ उपलब्धि मापनबाट प्राप्त नतिजा

तालिका नं. १ : सर्वेक्षण र सिकाइ उपलब्धि मापन कार्यमा सहभागी भएका बालबालिकाको सङ्ख्या

लिङ्ग	सर्वेक्षण गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या
बालक	१६४	१५५
बालिका	१६१	१५३
कूल बालबालिका	३२५	३०८

तालिका नं. १ ले डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा सर्वेक्षण र सिकाइ उपलब्धि मापनमा सहभागी भएका बालक तथा बालिकाहरूको सङ्ख्यालाई देखाउँछ । यस गाउँपालिकामा लगभग समान सङ्ख्यामा बालक र बालिकाहरूको सर्वेक्षण र सिकाइ उपलब्धि मापन भएको कुरा माथि प्रस्तुत गरिएको तथ्याङ्कले देखाएको छ ।

तालिका नं. २ : कक्षागत रूपमा सर्वेक्षण र मापनमा समावेश गरिएका बालबालिकाको सङ्ख्या

कक्षा	सर्वेक्षण गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या	सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या
पूर्व प्राथमिक	३	३
१	३२	३०
२	३३	३२
३	२८	२८
४	३०	३०
५	२७	२५
६	४४	४२
७	४१	३८
८	३३	३३
९	२९	२४
१०	१८	१७
११	४	४
१२	२	२
विद्यालय भर्ना नै नभएका	१	०
कुल बालबालिका	३२५	३०८

तालिका नं. २ ले डुङ्गेश्वर गाउँपालिका क्षेत्रको सर्वेक्षणमा सहभागी भएका बालबालिकाहरू कुन कुन कक्षामा अध्ययनरत छन् भन्ने कुराको तथ्याङ्क प्रस्तुत गरेको छ । तालिकामा सर्वेक्षण गरिएका बालबालिकाहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै बालबालिकाहरू कक्षा छमा र त्यसपछि कक्षा सातमा रहेको देखिन्छ । यस अध्ययनबाट जम्मा बालबालिकाहरूमध्ये एक जना मात्रै विद्यालय भर्ना नै नभएको र तीन जना पूर्व प्राथमिक कक्षामा अध्ययन गरिरहेका देखिन्छन् ।

तालिका नं. ३: नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिकाहरुको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिकाहरुको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिकाहरुको सङ्ख्या
सङ्ख्या	२२	२८६	२३९	२१०	१५४
प्रतिशत	७.१४%	९२.८६%	७७.६०%	६८.१८%	५०%

माथि प्रस्तुत गरिएको तालिकाले सिकाइ उपलब्धि मापन गरिएका बालबालिकाहरुले नेपाली विषयमा हासिल गरेको सिकाइ उपलब्धिको अवस्थालाई देखाउँछ। १० जना बालबालिकाहरुमध्ये ९ जना अक्षर स्तरमा र ७ जना शब्द स्तरमा रहेका देखिन्छन्। यस्तो हुँदा पनि कथा स्तरमा पुग्ने बालबालिकाहरुको सङ्ख्या भने घटेर १० मध्ये ५ मात्रै रहेको देख्न सकिन्छ।

तालिका नं. ४: अङ्ग्रेजी विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

अङ्ग्रेजी विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिकाहरुको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिकाहरुको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालिकाहरुको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालिकाहरुको सङ्ख्या
सङ्ख्या	५१	२५७	१७५	३७	३७
प्रतिशत	१६.५६%	८३.४४%	५६.८२%	१२.०१%	१२.०१%

माथिको तथ्याङ्कले बालबालिकाहरुले अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनमा हासिल गरेको नतिजालाई देखाउँछ। तालिकामा प्रस्तुत गरिएको तथ्याङ्कले १० बालबालिकाहरुमध्ये ८ जना अक्षर स्तरमा रहेको देखाउँछ भने १० बालबालिकाहरुमध्ये ५ जना शब्द स्तरमा रहेका देखाउँछ। तर अनुच्छेद र कथा स्तरसम्म पुग्ने बालबालिकाहरुको सङ्ख्या उल्लेख्य रूपमा घटेको छ अर्थात् दुवै स्तरमा १० बालबालिकाहरुमध्ये १ जना मात्र कथा स्तरमा पुगेका छन्।

तालिका नं. ५: गणित विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

गणित विषयमा सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भाग स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
सङ्ख्या	५१	२५७	२००	१४८	९१	५१	४७
प्रतिशत	१६.५६%	८३.४४%	६४.९४%	४८.०५%	२९.५५%	१६.५६%	१५.२%

माथि प्रस्तुत गरिएको नतिजाले बालबालिकाले गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजालाई देखाउँछ। मापनमा सहभागी भएका बालबालिकाहरुमध्ये अधिकांशले एक अङ्कको सङ्ख्या र दुई अङ्कको सङ्ख्या चिन्न सक्षम भएका देखिन्छन्। १० बालबालिकाहरुमध्ये ८ र ६ जनाले क्रमशः एक अङ्क र दुई अङ्कको सङ्ख्या पहचान गरेको देखिन्छ तर अङ्क पहिचान गर्ने स्तरदेखि जोड गर्न सक्ने स्तरसम्म पुग्ने बालबालिकाहरुको सङ्ख्या निकै कम रहेको देखिन्छ। उदाहरणका लागि १० मध्ये ४ बालबालिकाहरुले मात्र जोड गर्न सकेको देखिन्छ भने १० मध्ये २ जनाले मात्र घटाउ र १० मध्ये १ जनाले मात्र भाग गर्न सकेको देखिन्छ। अझ दिइएको समस्यालाई पढेर बुझेर हल गर्ने बालबालिकाहरुको सङ्ख्या ज्यादै नै न्यून रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ६: लिङ्गका आधारमा नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	१४	१४१	१२२	१०१	६८
बालक (%)	९.०३%	९०.९६%	७८.७०%	६५.१६%	४३.८७%
बालिका	८	१४५	११७	१०९	८६
बालिका (%)	५.२२%	९४.७७%	७६.४७%	७१.२४%	५६.२०%

तालिका नं. ६ ले नेपाली विषयमा बालक र बालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजालाई देखाउँछ। यसबाट नेपाली विषयमा बालकको तुलनामा बालिकाहरूले राम्रो सिकाइ हासिल गरेको प्रष्ट देखिन्छ। १० जनामध्ये भण्डै ५ बालिकाहरूले कक्षा दुई तहको कथा पढ्न सकेको देखिन्छ भने त्यही कुरा १० जनामध्ये ४ जना बालकहरू मात्र सो स्तरमा रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी १० जनामध्ये ८ जना बालकहरूले नेपाली अक्षर चिन्न सक्छन् भने १० जनामध्ये ९ जना बालिकाहरूले अक्षर पढ्न सक्छन्। १० जनामध्ये १ जना बालकले नेपालीको अक्षर चिन्न सक्दैनन् भने ज्यादै न्यून बालिकाले अक्षर मात्र चिन्न नसक्ने अवस्था देखिन्छ।

तालिका नं.७: लिङ्गका आधारमा अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	३०	१२५	८४	५८	२२
बालक (%)	१९.३५%	८०.६४%	५४.१९%	३७.४१%	१४.१९%
बालिका	२१	१३२	९१	६२	१५
बालिका (%)	१३.७२%	८६.२७%	५९.४७%	४०.५२%	९.८०%

माथि प्रस्तुत गरिएको तथ्याङ्कले अङ्ग्रेजी विषयमा बालक र बालिकाको सिकाइ उपलब्धिको नतिजालाई देखाउँछ। यस तथ्याङ्कले बालक र बालिका दुवैको अङ्ग्रेजी विषयको नतिजा लगभग उस्तै रहेको देखाउँछ। प्रस्तुत तथ्याङ्कमा १० जनामध्ये ८ जना बालकहरूले अङ्ग्रेजी अक्षर पहिचान गर्न सक्ने अवस्था रहेको देख्न सक्छौं। यो स्तरमा बालिकाहरूको सङ्ख्या पनि उस्तै रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी शब्दको स्तरमा पनि बालकहरू र बालिकाहरूको सङ्ख्या उतिकै देखिन्छ जुन १० मध्ये ५ हो। कक्षा दुई तहको अङ्ग्रेजी कथा पढ्न सक्नेमा पनि बालक र बालिकाहरू दुवैको सङ्ख्या उस्तै छ, १० मध्ये १ जना मात्र।

तालिका नं. ८ : लिङ्गका आधारमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजाको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भागस्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
बालक	३२	१२३	९६	७३	४६	३२	२९
बालक (%)	२०.६४%	७९.३५%	६१.९३%	४७.०९%	२९.६७%	२०.६४%	१८.७०%
बालिका	१९	१३४	१०४	७५	४५	१९	१८
बालिका (%)	१२.४१%	८७.५८%	६७.९७%	४९.०१%	२९.४१%	१२.४१%	११.७६%

तालिका नं. ८ ले लिङ्गका आधारमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा देखाउँछ। यसमा अङ्क पहिचान गर्ने भन्दा माथिल्लो स्तर जस्तै जोड, घटाउ र भागजस्ता हिसाब गर्न सक्ने बालकहरूको सङ्ख्या बालिकाहरूको भन्दा केही मात्रामा बढी देखिन्छ। उदाहरणका लागि १० जनामध्ये २ जना बालकले भाषागत रूपमा दिइएको समस्याको हल र भाग गर्न सकेको देखिन्छ जबकि १० जनामध्ये १ जना बालिकाले मात्र सो स्तरको हल गर्न सकेको देखिन्छ। जोड र घटाउ गर्न सक्ने बालक र बालिकाहरूको सङ्ख्या बीचको भिन्नता भने न्यून रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ९ : कक्षागत रूपमा नेपाली विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

कक्षा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व प्राथमिक	१	२	१	१	०
%	३३.३३%	६६.६७%	३३.३३%	३३.३३%	०.००%
१	१५	१५	१	०	०
%	५०.००%	५०.००%	३.३३%	०.००%	०.००%
२	३	२९	१७	६	०
%	९.३८%	९०.६३%	५३.९३%	१८.७५%	०.००%
३	०	२८	२०	१५	५
%	०.००%	१००.००%	७१.४३%	५३.५७%	१७.८६%
४	१	२९	२३	१९	८
%	३.३३%	९६.६७%	७६.६७%	६३.३३%	२६.६७%
५	२	२३	२२	१७	११
%	८.००%	९२.००%	८८.००%	६८.००%	४४.००%
६	०	४२	४०	३८	२९
%	०.००%	१००.००%	९५.२४%	९०.४८%	६९.०५%

७	०	३८	३६	३६	३३
%	०.००%	१००.००%	९४.७४%	९४.७४%	८६.८४%
८	०	३३	३२	३१	२७
%	०.००%	१००.००%	९६.९७%	९३.९४%	८१.८२%
९	०	२४	२४	२४	२१
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.०%	८७.५०%
१०	०	१७	१७	१७	१५
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	८८.२४%
११	०	४	४	१४	३
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	७५.००%
१२	०	२	२	२	२
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%

तालिका नं. ९ ले नेपाली विषयमा सिकाइको उपलब्धि मापनको नतिजालाई कक्षागत रूपमा देखाउँछ। कक्षा एक देखि कक्षा सात सम्मको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने प्रत्येक कक्षाका बालबालिकाहरुको सिकाइ नतिजा क्रमशः बढ्दै गएको देखिन्छ। उदाहरणका लागि कक्षा तीनमा अध्ययनरत १० बालबालिकाहरुमध्ये २ जनाले मात्र कक्षा दुई तहको कथा पढ्न सकेको देखिन्छ भने कक्षा छमा अध्ययनरत १० बालबालिकाहरुमध्ये ७ जना कथाको स्तरमा रहेका छन्। यद्यपि कक्षा आठ र सोभन्दा माथि भने कुनै कक्षामा धेरै बालबालिकाहरुको सङ्ख्या भएको र कुनैमा सङ्ख्या घटेको देखिन्छ।

कक्षा एकदेखि सातसम्मको सिकाइ नतिजामा क्रमिक रूपमा प्रगति भए पनि कक्षा चार र पाँचमा अध्ययनरत १० जना बालबालिकाहरुमध्ये १ जनाले भने नेपाली विषयको अक्षर पहिचान समेत गर्न नसकेको अवस्था देखिन्छ।

तालिका नं. १० : कक्षागत रूपमा अङ्ग्रेजी विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

कक्षा	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अक्षर स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	शब्द स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	अनुच्छेद स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	कथा स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व प्राथमिक	१	२	१	०	०
%	३३.३३%	६६.६७%	३३.३३%	०.००%	०.००%
१	२२	८	१	०	०
%	७३.३३%	२६.६७%	३.३३%	०.००%	०.००%
२	११	२१	७	३	१
%	३४.३८%	६५.६३%	२१.८८%	९.३८%	३.१३%
३	५	२३	११	२	०
%	१७.८६%	८२.१४%	३९.२९%	७.१४%	०.००%
४	४	२६	११	६	१
%	१३.३३%	८६.६७%	३६.६७%	२०.००%	३.३३%
५	३	२२	११	५	०
%	१२.००%	८८.००%	४४.००%	२०.००%	०.००%
६	४	३८	३२	२०	२
%	९.५२%	९०.४८%	७६.१९%	४७.६२%	४.७६%
७	०	३८	३४	३१	१४
%	०.००%	१००.००%	८९.४७%	८१.५८%	३६.८४%
८	०	३३	२६	१८	७
%	०.००%	१००.००%	७८.७९%	५४.५५%	२१.२१%
९	०	२४	२०	१६	६
%	०.००%	१००.००%	८३.३३%	६६.६७%	२५.००%
१०	१	१६	१५	१४	३
%	५.८८%	९४.१२%	८८.२४%	८२.३५%	१७.६५%
११	०	४	४	३	२
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	७५.००%	५०.००%
१२	०	२	२	२	१
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	५०.००%

तालिका नं. १० ले अङ्ग्रेजी विषयमा बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा कक्षागत रूपमा देखाएको छ। यस तथ्याङ्कले अङ्ग्रेजी विषयमा माथिल्लो कथा स्तरमा पुगेका बालबालिकाहरूको सङ्ख्या न्यून रहेको देखाउँछ। कक्षा चार, पाँच र छमा अध्ययनरत १० बालबालिकाहरूमध्ये जम्मा १ जनाले मात्र अङ्ग्रेजी अक्षर पनि पहिचान गर्न नसकेको अवस्था देख्न सकिन्छ र कक्षा दशमा पढेका १० बालबालिकाहरूमध्ये १ जनाले समेत अङ्ग्रेजी अक्षर चिन्न नसकेको देखिन्छ।

यस तालिकामा रहेको एउटा चिन्ताजनक कुरा के छ भने कक्षा तीन, चार र पाँचका १० जना बालबालिकाहरू मध्ये लगभग कुनै पनि बालबालिका कक्षा दुई तहको अङ्ग्रेजी कथा स्तरसम्म पुग्न नसकेको देखिन्छ। त्यसै गरी कक्षा आठ, नौ र दशमा पनि १० जनामध्ये २ जनाले मात्र कक्षा दुई तहको अङ्ग्रेजी कथा पढ्न सक्ने अवस्था रहेको देखिन्छ।

तालिका नं. ११ : कक्षागत रूपमा गणित विषयको सिकाइ उपलब्धि मापनको नतिजा

लिङ्ग	सिकारू स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	एक अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	दुई अङ्कको स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	जोड स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	घटाउ स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	भागस्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या	समस्याको हल स्तरमा बालबालिका हरूको सङ्ख्या
पूर्व प्राथमिक	१	२	०	०	०	०	०
%	३३.३३%	६६.६७%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
१	१९	११	२	०	०	०	०
%	६३.३३%	३६.६७%	६.६७%	०.००%	०.००%	०.००%	०.००%
२	११	२१	१२	६	३	१	१
%	३४.३८%	६५.६३%	३७.५०%	१८.७५%	९.३८%	३.१३%	३.१३%
३	५	२३	१५	१०	२	०	०
%	१७.८६%	८२.१४%	५३.५७%	३५.७१%	७.१४%	०.००%	०.००%
४	५	२५	१५	१२	७	४	४
%	१६.६७%	८३.३३%	५०.००%	४०.००%	२३.३३%	१३.३३%	१३.३३%
५	४	२१	१७	१०	९	१	१
%	१६.००%	८४.००%	६८.००%	४०.००%	३६.००%	४.००%	४.००%
६	५	३७	३४	२९	१७	७	६
%	११.९०%	८८.१०%	८०.९५%	६९.०५%	४०.४८%	१६.६७%	१४.२९%
७	०	३८	३५	३०	१६	१४	१३
%	०.००%	१००.००%	९२.११%	७८.९५%	४२.११%	३६.८४%	३४.२१%
८	१	३२	३०	२२	१६	१०	९
%	३.०३%	९६.९७%	९०.९१%	६६.६७%	४८.४८%	३०.३०%	२७.२७%
९	०	२४	२०	१२	८	५	५
%	०.००%	१००.००%	८३.३३%	५०.००%	३३.३३%	२०.८३%	२०.८३%
१०	०	१७	१५	१३	१०	६	६
%	०.००%	१००.००%	८८.२४%	७६.४७%	५८.८२%	३५.२९%	३५.२९%
११	०	४	३	२	१	१	०
%	०.००%	१००.००%	७५.००%	५०.००%	२५.००%	२५.००%	०.००%
१२	०	२	२	२	२	२	२
%	०.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	१००.००%	१००.०%	१००.००%

तालिका नं. ११ ले गणित विषयमा मापन गरिएका बालबालिकाहरूले हासिल गरेको सिकाइ उपलब्धि मापनलाई कक्षागत रूपमा देखाउँछ । कक्षागत रूपमा माथि उक्लिँदै गर्दा बालबालिकाहरूको नतिजामा क्रमिक रूपमा प्रगति भएको देखिँदैन । तथ्याङ्कहरूलाई हेर्दा प्रत्येक कक्षामा हरेक स्तरमा उनीहरूको सिकाइको उपलब्धिमा उतारचढाव भएको देखिन्छ ।

कक्षा चार, पाँच र छमा अध्ययनरत १० जना बालबालिकाहरूमध्ये १ जनाले मात्र भागको हिसाब गर्न सकेको देखिन्छ । माथिल्ला कक्षाहरू जस्तै: आठ, नौ र दशका पनि १० बालबालिकाहरूमध्ये ३ जनाले मात्र भाग र दिइएको समस्यालाई पढेर बुझेर हल गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्न सकेको देखिन्छ ।

कक्षा आठमा पढ्ने १० जनामध्ये १ जना जतिले त एक अङ्कका सङ्ख्या समेत चिन्न नसकेको देखिन्छ । तसर्थ बालबालिकाहरू एक कक्षाबाट माथिल्लो कक्षामा जाँदा सिकाइको गुणस्तरमा क्रमिक रूपमा प्रगति भएको देखिँदैन ।

६. तथ्याङ्कहरूको विश्लेषण

दैलेखको डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा नागरिकहरूको नेतृत्वमा गरिएको शैक्षिक स्तर मापनको नतिजाले डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा ५ देखि १६ उमेर समूहका बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइ न्यून रहेको देखाएको छ । यहाँ मापनका निमित्त तयार गरिएका प्रश्नपत्रहरू कक्षा दुई तहको पाठ्यक्रमका आधारित रहेका छन् ।

जुनसुकै कक्षामा अध्ययन गर्ने बालक वा बालिका भए पनि उनीहरूको अङ्ग्रेजी र गणित दुवै विषयको सिकाइ उपलब्धिमा भने खासै प्रगति भएको देखिँदैन । सामान्यतया बालबालिकाहरूले सानो कक्षाबाट ठूलो कक्षामा जाँदै गर्दा आधारभूत सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्दै जाने अपेक्षा गरिन्छ, यद्यपि मापनको परिणामले भने कक्षागत तह बढे अनुसारको शैक्षिक प्रगति नभएको देखाउँछ । कक्षा दुईमा पढ्ने अधिकांश बालबालिकाहरू कक्षा दुईको स्तर अनुसारको हिसाब वा कथाको अभ्यास गर्न सक्षम छैनन् र कतिपयले त अक्षर चिन्न वा शब्दहरू पनि पढ्न नसकेको अवस्था देखिन्छ । नेपाली विषयको अध्ययनमा भने बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि मापन अन्य दुई विषयको तुलनामा राम्रो देखिन्छ । अध्ययनबाट प्रस्तुत तथ्याङ्कले सानो कक्षामा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धिभन्दा माथिल्लो कक्षामा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धिको नतिजा क्रमिक रूपमा वृद्धि भएको देखाएको छ ।

यस मापनको नतिजाले बालक र बालिकाहरू दुवैको सिकाइ उपलब्धिको नतिजामा कुनै उल्लेखनीय भिन्नता भएको देखाएको छैन । यद्यपि यस अध्ययनबाट गणित विषयमा बालकहरूले बालिकाहरूभन्दा थोरै मात्रामा केही राम्रो गरेको देखिन्छ र नेपाली विषयमा भने बालिकाहरूले राम्रो सिकाइ गरेको देखिन्छ ।

तर समग्र रूपमा आएको तथ्याङ्कलाई हेर्ने हो भने बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइको अवस्थामा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । विद्यालयमा माथिल्लो तहमा पुगेका बालबालिकाहरूले पनि आधारभूत तहको सिकाइ पनि हासिल गर्न नसक्नुका विभिन्न कारण हुन सक्छन् । विद्यालय र घरपरिवारमा बालबालिकाको सिकाइ प्रक्रियामा बाधा पुऱ्याउने विषयहरूबारे बुझ्न तथा तिनको विश्लेषण गर्न आवश्यक छ । चाहे त्यो विद्यालय होस् वा घरपरिवार डुङ्गेश्वर गाउँपालिका क्षेत्रका बालबालिकाकाको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउनु पर्ने धेरै क्षेत्रहरू छन् भन्ने कुरा यस मापनले देखाउँछ ।

७. निष्कर्ष

शिक्षाले मानिसको जीवनमा दीर्घकालीन प्रभाव पार्छ। त्यसैले गुणस्तरीय शिक्षा पाउनु सबैको अधिकार हो। गुणस्तरीय शिक्षाको लागि शिक्षक, अभिभावक लगायत स्थानीय तहका शिक्षामा काम गर्ने सरोकारवाला तथा विज्ञहरूसँग निरन्तर र समयसापेक्ष रूपमा छलफल, अन्तर्क्रिया गरी स्थानीय योजना र नीतिहरूको कार्यान्वयन हुनु आवश्यक छ। दैलेखको डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा नागरिक नेतृत्वमा गरिएको मापनले यस पालिकामा रहेका बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइको अवस्था न्यून रहेको र यसमा धेरै सुधार गर्नपर्ने देखाएको छ।

दिगो विकास लक्ष्य ४ लाई पूरा गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धतालाई पूर्णता दिन स्थानीय स्तरमा रहेका शिक्षासँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग सिकाइको बारेमा छलफल गर्न र सिकाइको स्तरमा सुधार गर्नका निमित्त विभिन्न उपायको खोजी गर्नु जरुरी छ। यस कार्यमा सामुदायिक युवाहरूलाई संलग्न गराई तिनलाई परिचालन गर्न आवश्यक देखिन्छ। यसरी सिकाइको नतिजा मापन गर्न पनि नागरिकको नेतृत्वमा गरिने मापन एक शक्तिशाली विधि हुन सक्छ। त्यसो गर्दा यसले समुदायका सदस्यहरू, स्थानीय सरकार र सरोकारवालाहरूलाई बालबालिकाहरूको आधारभूत सिकाइमा सुधार ल्याउने विषयमा जवाफदेही हुन पनि मद्दत गर्दछ। यसले समग्र शिक्षा प्रणालीलाई सुधार गर्नका निमित्त नीतिगत तहमा बहस र संवाद गर्ने वातावरण तथा स्थानको पनि सृजना गर्छ।

८. असर (ASER) दैलेखमा काम गर्ने समूह

मुख्य प्रशिक्षक: शैलेश मल्ल, तुल्छा भण्डारी

स्वयंसेवकहरू: अनुप तिमल्सिना, भगवती शाही, भरना शाही, ज्योति कार्की, मान बहादुर कार्की, निरुता थापा मगर, पंकज मल्ल, प्रकाश राना, रोजिना कुमारी ओली, रोशन राउत, संगीता वि.क, थम बहादुर खत्री

असर नेपाल (ASER Nepal) : जास्मीन शाक्य, ललित जंग शाही, मनिषा गहतराज, प्रमिला बिसुंके, राजीव तिमल्सिना, रोशन पोखरेल